
„MÉHVIASZGYERTYA”

29. FEJLESZTÉSI MŰVÉSZETI MODUL

KÉSZÍTETTE: DR. PÁLI JUDIT, KOVÁCS ÉVA, SIPOS ERZSÉBET,
SCHMIDTNÉ BALÁS ESZTER, TARNAI LÁSZLÓ, VITÉZ GYÖNGYVÉR

MODULLEÍRÁS

29. MODUL. „MÉHVIASZGYERTYA”

A modul célja	<ul style="list-style-type: none"> – preventív célú képesség- és készségfejlesztés, – tanulási nehézségek megelőzése, – szociokognitív funkciók fejlesztése, – szociabilitás fejlesztése, – kulturális beágyazódás a hagyományok rendszerébe
Időkeret	15 perc
Ajánlott korosztály	1–2. osztály A gyermekek funkcionális életkorához igazítottan
Modulkapcsolódási pontok	Kapcsolódó modulok: Keresztmodulok, Fejlesztési keresztmodulok, Fejlesztési művészeti modulok
A képességfejlesztés fókuszai	<ul style="list-style-type: none"> – motoros koordináció alapfolyamatai, – észlelési folyamatok, – figyelmi folyamatok, – emlékezeti folyamatok, – gondolkodási folyamatok, – testtudat kialakítását támogató funkciók, – érzelmi, szociális és kapcsolati folyamatok

AJÁNLÁS: FEJLESZTÉSI CÉLOK

A forma kialakulása, a tapintási érzékelés, észlelés lehetőségei, a tárgyformálás haptikus (téri, ellentétben a grafikus, síkbeli látásmóddal) térbe emeli az ábrázolt formát. A tárgyak kézzel foghatóak, térben-időben integrálódnak.

TÁMOGATÓ RENDSZER

Keresztmodulok, Fejlesztési keresztmodulok, Fejlesztési művészeti modulok

Tanulmány a „Matematika kompetenciák fejlesztése célzott képesség-, készségfejlesztéssel” FKM és BFMŰ modulokhoz

- dr. Páli Judit: A gondolkodási stratégia fejlődése és fejlesztési lehetőségei, bölcsészdoktori disszertáció, ELTE, Budapest, 1980.
- dr. Páli Judit: Játék és gondolkodási stratégia, I., II., III., Óvodai Nevelés, 1984, 6., 7., 8. szám
- dr. Páli Judit, Forgách Balázs: Diagnosztikus és korrekciós programcsomag, Pihenő mackók gyermekkártya, Kukucs Stúdió Játékműhely; Novum Kiadó, Budapest, 2005.
- dr. Páli Judit–Kukucs Stúdió akkreditált pedagógus-továbbképző tanfolyama:
Dr. Spencer Kagan: A játék (a közös játék) szerepe az idegrendszer fejlődésében és a szocializációban
Kooperatív tanulásszervezés
Csillagszem Fejlesztő Általános Iskola: Prevenációs programja
Dyscalculiás, Dyslexiás Gyermekekért Alapítvány keretében: A matematikai tanulási nehézségekkel/zavarokkal küzdő gyermekek fejlesztése matematika-órán és azon kívül – pedagógus-továbbképzés, ismételt akkreditálása folyamatban
- Dyscalculiás, Dyslexiás Gyermekekért Alapítvány keretében: A matematikai tanulási zavarokkal küzdő/fejlődési dyscalculiás gyermekek vizsgálata – 18 éves korig – pedagógus-továbbképzés, ismételt akkreditálása folyamatban
- Prof. PhD Ladislav Košč CSc. Kalkulia III. tesztcsomag (DYS Alapítvány standardizálta, magyarországi reprezentatív minta alapján. A tesztcsomagot a DYS Alapítvány gondozza. A dyscalculia vizsgálatokat a Csillagszem Fejlesztő Általános Iskola és Tanulást Segítő Fejlesztő Központban végezzük, koveva@dys.hu)

ÉRTÉKELÉS

A differenciáló pedagógia elterjedésével a Tyler-féle elképzelés mentén fontossá vált a pedagógiai célok felülvizsgálata, a gyermekek előzetes széles körű tapasztalatainak figyelembevétele és az értékelés differenciáltabbá válása. Saját munkánkban, amely a fejlesztő céloknak rendelődik alá, főként a diagnosztikus értékelést használjuk, a játszó folyamatba ágyazva. (Felhasznált irodalom: Didaktika, Falus Iván [szerk.], 1998.)

Törekszünk arra, hogy a gyermekek önellenőrzéssel vagy egymás ellenőrzésével azonnal korrigálni tudják tevékenységeik lépéseit. Ezekkel a célkitűzéseinkkel pszichológiai tekintetben nagymértékben kihasználjuk azt a rést, amely Vigotszkij munkásságához köthetően a fejlődéslélektan egyik alapigazsága: mit tud a gyermek kis segítséggel, amit egyedül még nem... (legközelebbi fejlődési zóna, Vigotszkij, a hivatkozást lásd a tanulmányban). Esetünkben a modulok munkamódszerei azt a célt valósítják meg, hogy lehetőleg a gyermekek váljanak egymás segítőivé, ezzel adunk hangsúlyt a szocio-kognitív folyamatoknak.

Az iskolában tanuló gyerekek között igen nagy különbség mutatkozhat a kognitív képességek, a fejlődési ütem terén, illetve az otthonról hozott ismeretek, tanulásra való motiváltság szintjeiben. Ezek a különbségek a művészetek iránti érdeklődésben, készségtárgyakhoz való viszonyban is erősen megmutatkoznak. Fontos, hogy a készségtárgyakat tanító pedagógus maximálisan rugalmasan kezelje az egyéni adottság-, képességbeli különbségeket.

A készségtárgyakban a művészeti produktumok (képzőművészeti alkotások, éneklés, táncolás, mozgásos tevékenységek stb.) minőségi értékelésénél a pedagógusok értékelő magatartásának, valamint a tanulók kölcsönös és önértékelésének jellemzője a pozitívumokra való támaszkodás, az elért sikerek, eredmények megerősítése. Ezáltal a pozitív véleménynyilvánítások erősítik a tanulók belső motivációját, önbizalmát az adott művészeti tevékenységek iránt. A tévedések megbeszélése, kijavítása közösen történik. A hibák elfogadása, a tanulási folyamat részekénti kezelése biztosságot ad a gyermekeknek.

AZ ÉRTÉKELÉS RENDSZERE

A szöveges értékelésbe beépítetten (félév, illetve év végén) a gyermek önmagához történő fejlődését figyelembe véve – a képességfejlesztés területére fókuszáltnak.

AZ ÉRTÉKELÉS IDEJE

Minden tevékenység – módszertől függetlenül – ellenőrzéssel, értékeléssel zárul, hiszen az eredményességhez, hatékonysághoz elengedhetetlen az azonnali visszacsatolás.

AZ ÉRTÉKELÉS SZEMÉLYE

Az ellenőrzés, értékelés személye függ a tanítási-tanulási folyamat szervezési módjától; lehetőleg a csoportos tevékenységeknél a gyermekek maguk értékeljenek.

1. A csoportban végzett munka ellenőrzésére ajánlott beiktatni:

- a) A csoportos önellenőrzési, önértékelési módszert: a közösen végzett munka csoportos önellenőrzése, közös szóbeli önértékelése az együttes felelősségvállalást, egymás segítségét, egymásrautaltságát eredményezi, mely a közösségtudat kialakításában, fejlesztésében játszik nagy szerepet.
- b) Az egymás csoportos ellenőrzésére, értékelésére alkalmas módszert, amely a csoportok közötti együttműködést, bizalmat erősíti. Egymás pozitív megerősítésével, az építő kritikák megfogalmazásával hozzájárul a csoportok közötti kommunikációhoz.

2. A páros munkák heterogén vagy homogén pár esetén is páros ellenőrzéssel, értékeléssel zárulnak:

- a) Heterogén pár esetén nagy hangsúlyt kap az egymásrautaltság, hiszen a tanuláskor is a segítség, a támogatás erős, az ellenőrzéskor is az egyik gyermek „kistanító” szerepet vállalva javít, dicsér, építő kritikát fogalmaz meg.
- b) Homogén pár esetén a kölcsönös támogatás kapja a fő szerepet, az ellenőrzés, értékelés iránya kiegyenlített.

3. Önálló, egyéni, részben egyénre szabott vagy individuális munka esetén:

- a) Önellenőrzés, értékelés során a gyermek saját munkáját ellenőrizve, a hibáit megfogalmazva önkritikát gyakorol, ezáltal személyisége, belső kontrollja fejlődik.
- b) Tanítói ellenőrzés, értékelés: az ellenőrzés-értékelésnek e klasszikus formája külső, objektív kritikát vagy megerősítést fogalmaz meg.

AZ ÉRTÉKELÉS SZEMPONTRENDSZERE

A készségi tárgyak eltérő tevékenységtípusai eltérő értékelési szempontokat kívánnak meg, de szem előtt kell tartani a diagnosztikus szemléletet.

A modulban szereplő ellenőrzési, értékelési módok mindig az adott produktum, alkotás bemutatásával zárulnak. A bemutatók ellenőrzése, értékelése történhet a tanár által, csoportosan, párban vagy önértékeléssel.

A gyermekek által végzett értékeléseknél meg kell adni az értékelési szempontokat is, hiszen más szempontrendszert igényel egy kézműves alkotás, mint egy néptáncbemutató.

Kézműves foglalkozásokon a gyermek:

- Képzőművészeti tevékenységek iránt milyen mértékben érdeklődő?
- Témaválasztása milyen mértékben változatos?
- Színhasználata milyen mértékben változatos, esetleg érzelemkifejező (fekete, vörös stb.).
- A tanult technikák alkalmazásában milyen mértékben bátor?
- Eszközhasználata milyen mértékben biztos?

Modulok: Méhviaszgyertya, Só–liszt gyurma, Advent 3. (adventi koszorú készítése), Álarc – gipszmaszk, Illatpárnák, Madárijesztő

AZ ÉRTÉKELÉS MÓDSZERE

A modulok filozófiájának megfelelően az ellenőrzés-értékelés folyamatjellegű, diagnosztikus-elemző, és nagymértékben a gyermekek véleményeit veszi figyelembe. A felnőtt saját értékelésével inkább mintaadó, semmint autokratikus hangadó.

Az ellenőrzési-értékelési mód megválasztásánál figyelembe kell venni az azt megelőző tanulásszervezést, tehát a páros vagy csoportos tevékenységet páros, csoportos ellenőrzés-értékelés zárja.

MODULVÁZLAT

	Lépések, tevékenységek (az idő megjelölésével) (a mellékletekben részletesen kifejtve)	Kiemelt készségek, képességek	Célcsoport – A differenciálás lehetőségei	Tanulásszervezés		Eszköz (melléklet megjelölése)
				Munkaformák	Módszerek	
A tartalom feldolgoása						
	<p>Ismerkedés a méhviasz eredetével, az anyaggal</p> <p>2 perc</p> <p>Tanítói ismertetés:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A méhviasz-lapot (múlép) a méhészek használják. A kaptárakban helyezik el, ahol a méhek erre építik a hatszögletű sejteket, amelyekben a mézet gyűjtik, és a következő méhnemzedéket nevelik. – A méhek így az ember segítségével több időt tudnak a méz és virágpor gyűjtésére fordítani. A múlép anyagát, a méhviaszt is a méhek gyűjtik össze, ezt megolvasztva hatszögmintás hengerek között lappá préselik. – A méhviaszból gyertyát tekerhetünk, valamint egyedi díszeket készíthetünk karácsonyra, születésnapra vagy lakásdísznek. 	<p>*látási észlelés, hallási észlelés, térbeli irányok észlelése, kódolása, térbeli irányok alkalmazása, balról jobbra való haladási irány megtartása, jobb-bal megkülönböztetés, szín- és formaegyeztetés , minta- és méretegyeztetés, tapintásos érzékelés, észlelés, kinesztézia, szaglás, figyelem koncentrációja a feladattartásban, szabálykövetésben és szabálytartásban</p>	<p>A gyermekek előzetes ismereteire támaszkodva, eltérő részletezéssel, terjedelemben célszerű bemutatni a méhviaszt.</p>	<p>frontális ismertetés</p>	<p>tanári bemutatás</p>	<p>többféle színű méhviasz (a szükséges kellékek tára, forrása megtekinthető: www.kreativhobby.hu_gyertya.html)</p>

	Lépések, tevékenységek (az idő megjelölésével) (a mellékletekben részletesen kifejtve)	Kiemelt készségek, képességek	Célcsoport – A differenciálás lehetőségei	Tanulásszervezés		Eszköz (melléklet megjelölése)
				Munkaformák	Módszerek	
	<p>a) Formázás 10 perc</p> <p>Tanítói instrukciók:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A lapokat egyszerűen csak fel kell tekernünk egy hosszú kanóc köré, és máris méz illatú, cseppmentesen égő, kész gyertyát állíthatunk az asztalunkra. – A különböző színek keverésével, nem tükrös formák feltekerésével különlegesebb, érdekesebb gyertyákat készíthetünk. 	<p>mintamásolás, hallási különböző időtávú emlékezet, munkaemlékezet, mozgási emlékezet, a téri tájékozódás gondolkodási vetületei: szimmetria– aszimmetria, sík–tér, tér–sík, távolság–mélység, mértni formák felismerése, gondolkodási molekulák: pl. ellentétpárok összehasonlítása, analógiák, beszédészlelés, összetett utasítások megértése, relációs szókincs (aktív) minőségfogalmak, általános tájékozottság, jelhasználat, szimbólum, mások szándékállapotának megértése, ellenőrzés*</p>	<p>A rendelkezésre álló anyagmennyiségtől függően, egyszerre többféle szín is választható.</p>	<p>önálló, páros munka</p>	<p>egyéni feladatvégzés, alkotó párok</p>	<p>lehetőség szerint többféle színű viaszlap</p>
	<p>b) Mire jó még a méhviasz? 2 perc</p> <ul style="list-style-type: none"> – Gyermek előzetes ismereteinek meghallgatása. – Új ismeretek átadása, pl. – A tölcsér alakú méhviasz gyertyát a fülbe helyezzük, a tölcsérnyílásnál meggyújtjuk, égni hagyjuk, kitisztítja a hallójáratokat. – Kozmetikai szerek, krémek, bőrápolók készülnek belőle. 			<p>frontális</p>	<p>tanári bemutatás</p>	
	<p>c) Gyertyakiállítás 1 perc</p> <p>Megrendezésével a gyermekek megtekinthetik egymás munkáját. A közös gyertyagyújtás, éneklés meghitt hangulatot varázsol.</p>		<p>Kooperatív tanulásszervezési móddal a csoportok valamilyen közös plasztikus képet is létrehozhatnak (pl. állatfarm, gyümölcskosár, tanult meseszereplők), majd eljátszhatják a jelenetet.</p>	<p>kooperatív csoportmunka</p>	<p>közös kiállítás létrehozása</p>	